

İ‘RABIN YOLU

FORMÜL, TABLO VE İNFOGRAFİKLERLE,
ÖRNEK VE ALIŞTIRMA DESTEKLİ
İ‘RABA GİRİŞ

ARAPÇACI

İ'RABIN YOLU

DİLBİLGİSİ KİTAPLIĞI – 1

ISBN | 978-605-68663-3-3

41587 sertifika numaralı Muarrib Yayınları'nın 4. eseridir.

Muarrib İçerik Ekibi tarafından kaleme alındı.
Yayın yönetmenliğini **Muhammed Yasin Can** üstlendi.
Son okuması **Kübra Korkmaz** tarafından yapıldı.

Kapak ve iç sayfa tasarımı **Muhammed Yasin Can** tarafından yapıldı. Mizan-paj **Ahmet Yanar** tarafından uygulandı; Arapça metinde çeşitli boyutlarda Sakkal Majalla fontu, Türkçe metinde çeşitli boyutlarda Montserrat ve Open Sans fontları kullanıldı. Kapak fotoğrafı Midjourney uygulaması kullanılarak elde edilmiştir.

1. Baskı, Mart 2019

4. Baskı, Mart 2024, İstanbul

© Eserin yayın hakları anlaşmalı olarak Muarrib Yayınları'na aittir.

Yapım, Publishing and Media (P&M)

Baskı, Yılmaz Basımevi (Mat. Ser. Nu: 49749)

MUARRIB®
ARAPÇA EĞİTİM-YAYIN-MEDYA

Aziz Mahmud Hüdayi Mah. Tepsi Fırını Sok. No:9/3

Üsküdar/İstanbul

0 850 304 17 58 – 0 530 225 21 81

muarrib.com

iletisim@muarrib.com

@muarrib (facebook, youtube, instagram, twitter, telegram, tiktok)

İ‘RABIN YOLU

İÇİNDEKİLER

Kullanım Anahtarı	7
Önsöz.....	9
BÖLÜM 1 “GİRİŞ”	
İnfografik - 1 : Arapçada Kelime	13
İnfografik - 2.1: Arapçada Cümle.....	14
İnfografik - 2.2: Arapçada Cümle.....	15
İnfografik - 3 : Arapçada Tamlama.....	16
İnfografik - 4 : Arapçada Cümle Tahliline Dair.....	17
BÖLÜM 2 “İ‘RAB”	
İnfografik - 5: İ‘rab, Personelleri ve Konumları	21
İnfografik - 6: Bina/Mebni Meselesi	22
Tablo - 1 : İ‘rabın Türü (Mahallen, Lafzen, Takdiren).....	23
İnfografik - 7: İ‘rabın Görünürlük Unsurları	24
Tablo - 2 : İsmın İ‘rab Belirtileri.....	25
Tablo - 3 : Fiilin İ‘rab Belirtileri	26
BÖLÜM 3 “CÜMLEDE ROLLER ve ETKİ EDENLER”	
Tablo - 4.1 : Cümlede Roller-Merfu Konumdakiler	29
Tablo - 4.1A: Cümlede Roller-Merfu Konumdakiler	30
Tablo - 4.2 : Cümlede Roller-Mansub Konumdakiler	31
Tablo - 4.2A: Cümlede Roller-Mansub Konumdakiler.....	32
Tablo - 4.3 : Cümlede Roller-Meczur ve Meczum Konumdakiler	33
Tablo - 5.1 : Cümlede Rollere Etki Edenler	34
Tablo - 5.2 : Cümlede Rollere Etki Edenler	35
Tablo - 5.3 : Cümlede Rollere Etki Edenler	36
Tablo - 6 : Cümlede Rollere Tabii Olanlar.....	37

BÖLÜM 4 "İ'RAB FORMÜLLERİ"

Formül - 1: Mureb İsmın İ'rabı.....	41
Formül - 2: Mebni İsmın İ'rabı.....	42
Formül - 3: Mureb Fiilin İ'rabı.....	43
Formül - 4: Mebni Fiilin İ'rabı.....	44
Formül - 5: Harflerin İ'rabı.....	45
Formül - 6: Cümlelerin İ'rabı.....	46

BÖLÜM 5

İ'rab Örnekleri.....	49
----------------------	----

BÖLÜM 6

Alıştırmalar 1.....	71
---------------------	----

BÖLÜM 7

Alıştırmalar 2.....	93
---------------------	----

ÖRNEKLER, ALIŞTIRMALAR-1 VE
ALİŞTIRMALAR-2 BÖLÜMLERİ İÇİN

**KULLANIM
ANAHTARI**

Örnekler ve Alıştırmalar-1 bölümlerinde kelimeler i'rabi konumlarına göre biçimlendirildi.

- Mebni kelimeler **kırmızı**, mu'reb kelimeler **siyah** olarak renklendirildi.
- Mebni olup i'rabta konumu olmayan kelimeler **açık kırmızı**; mahallen merfu olanlar **kırmızı normal**, mahallen mansub olanlar **kırmızı italik**, mahallen mecrur olanlar **kırmızı kalınla** gösterildi.
- Mu'reb kelimelerde ise mefular **siyah normal**, mansublar **siyah italik**, mecrurlar **siyah kalın**, meczum ise **içi boş çerçeveli** gösterildi.

İ'rab Örnekleri

Alıştırmalar -1

Alıştırmalar -2

İ'rab Örnekleri	Alıştırmalar -1	Alıştırmalar -2
<p>كتب مُحَمَّدُ الدَّرِين</p> <p>فعل ماضي متخي على الفتح</p> <p>فَاعِلٌ مَرْفُوعٌ وَعَلَامَةٌ رَفِيعَةٌ الصَّنْعَةُ الْمَأْمُورَةُ عَلَى آخِرِهِ</p> <p>مَفْعُولٌ بِهِ مَنْصُوتٌ وَعَلَامَةٌ نَصْبِيَّةٌ الْفَاعِلَةُ الْمَأْمُورَةُ عَلَى آخِرِهِ</p>	<p>كتب مُحَمَّدُ الدَّرِين</p> <p>فعل متخي على</p> <p>مَرْفُوعٌ وَعَلَامَةٌ رَفِيعَةٌ الصَّنْعَةُ الْمَأْمُورَةُ عَلَى آخِرِهِ</p> <p>مَفْعُولٌ بِهِ وَعَلَامَةٌ الْفَاعِلَةُ الْمَأْمُورَةُ عَلَى آخِرِهِ</p>	<p>كتب مُحَمَّدُ الدَّرِين</p> <p>1 كتب</p> <p>2 نعت</p> <p>3 خبر</p>

Bu kullanım şeması kitabın son 3 bölümü olan Örnekler, Alıştırmalar-1 ve Alıştırmalar-2 bölümleri için hazırlanmıştır. 3 bölüm için de aynı 20 cümle örneği kullanılmıştır. Cümle örnekleri günlük hayattan cümleler, ayet, şiir, özlü söz, atasözü ve basın dili vb. türlerden derlenmiştir. Aşağıdaki adımları takip ederek çalışabilirsiniz.

1. Örnekler bölümünü okuyun ve anlamaya çalışın. Bu bölümde i'rabları tam yapılmış 20 adet cümle örneği bulunmaktadır. Her kelimenin hangi konu grafiği ve formülle ilişkili olduğu yanına destek mahiyetinde not edilmiş ve cümlenin tercümesi sayfanın alt şeridinde yazılmıştır.
2. Alıştırmalar-1 bölümünde örnekler bölümünde i'rabı yapılmış 20 adet cümlenin aynısı aynı destek verileriyle işlenmiş, ancak her kelimenin i'rabında belirli bölümler sizin tarafınızdan doldurulması adına boş bırakılmıştır. Bu bölümdeki boşlukları doldurun ve örnekler bölümündeki cümlelerle yazdıklarınızın sağlamasını yapın.
3. Alıştırmalar-2 bölümünde, önceki iki bölümde geçen 20 cümle, bu defa yalnızca formül desteğiyle, tam i'rab yapmanız adına tamamıyla boş bırakılarak işlenmiştir. Bu bölümdeki cümlelerin i'rabını yaptıktan sonra örnekler bölümündeki doğrularıyla sağlamasını yapın.

1. Σ ϵ ω γ 2. Σ ϵ ω γ 3. Σ ϵ ω γ 4. Σ ϵ ω

ϵ ω γ 5. Σ ϵ ω γ 6. Σ ϵ ω γ 7. Σ ϵ ω γ 8. Σ ϵ ω

9. Σ ϵ ω γ 10. Σ ϵ ω γ 11. Σ ϵ ω γ 12. Σ ϵ ω

ϵ ω γ 13. Σ ϵ ω γ 14. Σ ϵ ω γ 15. Σ ϵ ω γ 16. Σ ϵ ω

17. Σ ϵ ω γ 18. Σ ϵ ω γ 19. Σ ϵ ω γ 20. Σ ϵ ω

ϵ ω γ 21. Σ ϵ ω γ 22. Σ ϵ ω γ 23. Σ ϵ ω γ 24. Σ ϵ ω

25. Σ ϵ ω γ 26. Σ ϵ ω γ 27. Σ ϵ ω γ 28. Σ ϵ ω

ϵ ω γ 29. Σ ϵ ω γ 30. Σ ϵ ω γ 31. Σ ϵ ω γ 32. Σ ϵ ω

33. Σ ϵ ω γ 34. Σ ϵ ω γ 35. Σ ϵ ω γ 36. Σ ϵ ω

ϵ ω γ 37. Σ ϵ ω γ 38. Σ ϵ ω γ 39. Σ ϵ ω γ 40. Σ ϵ ω

41. Σ ϵ ω γ 42. Σ ϵ ω γ 43. Σ ϵ ω γ 44. Σ ϵ ω

ϵ ω γ 45. Σ ϵ ω γ 46. Σ ϵ ω γ 47. Σ ϵ ω γ 48. Σ ϵ ω

İ'RABIN YOLU

ÖNSÖZ

Rahman ve Rahim olan Yüce Allah'ın adıyla,

Önsözünün ilk satırlarını okuduğunuz bu eser, Avamil ve el-Ecurrumiyye gibi klasik nahiv metinlerinden ve son dönem nahiv kitaplarından yola çıkarak hazırlanmış tablo, formül ve infografiklerden müteşekkildir. Arapçada cümle yapısını çözümlleyen ilim olan i'rabi konu edinir. İ'rabın yapılışını sistematik hale getirmeye çalışmasından ötürü "İ'rabın Yolu" adını almıştır.

Eserde, Arapçada kelime ve cümle yapılarının nasıl bir mantıkla, hangi öğelerden oluştuğunu ve bunları nasıl vasıflandırıp çözümleneceğinizi bulacaksınız. Ancak bu yapıların ve öğelerinin tarifleri ve detaylı özellikleri için dilbilgisi kaynaklarına başvurmanız gerekecektir. Çünkü eser, Arapça dilbilgisini değil; yalnızca, cümleleri öğelerine ayırma işlemi olan i'rabi, yapılışını ve konumlarını tablo, formül ve infografiklerle anlatmayı amaçlar.

Eserin, i'rabi tüm ve ileri düzey yönleriyle aktarmış olma iddiası yoktur. Başlangıç seviyesindeki öğrencilerin zihninde, kabulü kolaylaştırması ve kalıcılığı artırması adına grafiklerden faydalanılarak genel hatlarıyla aktarılmıştır. Bu işlem gerçekleşirken, uzun yıllardır kullanılan bazı teknik terimlerin de yeni kelimelerle ifade edildiğini göreceksiniz. Örneğin: i'rab durumuna, i'rab konumu; kelimelerin i'rabi adlarına roller denildi.

İ'rabın Yolu, "Giriş, İ'rab, Cümlede Roller ve Etki Edenler, İ'rab Formülleri, İ'rab Örnekleri, Alıştırımlar-1 ve Alıştırımlar-2" olmak üzere 7 ana bölümden oluşur. Alıştırımlar-1 bölümü, İ'rab Örnekleri bölümündeki cümlelerin yapılmış i'rablarıyla boşluk doldurma usulünden faydalanılarak hazırlandı. Alıştırımlar-2 bölümünde ise yine aynı cümleler kullanılarak, tamamıyla tarafınızca doldurulması istendi. Alıştırımları kolaylıkla tamamlayabilmeniz için tercüme, konu ve formül gibi destek mahiyetinde veriler eklendi.

Gayret bizden, tevfik Yüce Allah'tandır.

30.03.2019
Muarrib, Üsküdar

⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ ⌋ j. Σ ε ϖ ϑ

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

İKİNCİ BÖLÜM
İ'RAB

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
CÜMLEDE ROLLER VE ETKİ EDENLER

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İ'RAB FORMÜLLERİ

BEŞİNCİ BÖLÜM
İ'RAB ÖRNEKLERİ

ALTINCI BÖLÜM
ALIŞTIRMALAR-1

YEDİNCİ BÖLÜM
ALIŞTIRMALAR-2

KELİME - الْكَلِمَة

☞ Araççada bir kelime 3 farklı türde karşımıza çıkabilir.

1

İSİM

إِسْم

كِتَابٌ

2

FİİL

فِعْلٌ

طَلَبَ

3

HARF

ض

حَرْفٌ

فِي

الجملة - CÜMLE

☞Arapçada bir cümle, ikisi asli olmak üzere 3 farklı türde karşımıza çıkabilir.

ASLİ

1

İSİM
CÜMLESİ

MUARRİB

2

FİİL
CÜMLESİ

ASLİ

3

ŞİBH
CÜMLE
(CÜMLE BENZERİ)

CÜMLE
İÇİNDE
CÜMLE

İSİM CÜMLESİ 1

الْكِتَابُ مُفِيدٌ

Haber-خَبْرٌ Mübteda-مُبْتَدَأٌ

Kitap faydalıdır.

2 FİİL CÜMLESİ

قَرَأَ مُحَمَّدٌ كِتَابًا

Mefulun Bih Fail-فاعل Fiil-فِعْلٌ
مَفْعُولٌ بِهِ

Muhammed bir kitabı okudu.

فَوْقَ الْكِتَابِ

Mudafun İleyh kitabın üzerinde Edat (muzaf)

TAMLAMA

فِي الْكِتَابِ

İsmi Mecrur kitapta Harfi Cer

HARFİ CER VE İSMİ MEJRURU

ŞİBH CÜMLE (CÜMLE BENZERİ)

3

HABER CÜMLESİ Haber, tek kelime olarak geldiği gibi örnekteki gibi cümle olarak da gelebilir.

مُحَمَّدٌ كَتَبَ الدَّرْسَ
Muhammed, dersi yazdı.

SILA CÜMLESİ İsm-i mevsulden sonra gelen cümle, sila cümlesi olur.

جَاءَ الرَّجُلُ الَّذِي رَأَيْتُهُ
Gördüğüm adam geldi.

SIFAT CÜMLESİ رجل kelimesinin sıfatı konumunda gelen fiil cümlesi. (İsim cümlesi olarak da gelebilir.)

جَاءَ رَجُلٌ رَأَيْتُهُ
Gördüğüm bir adam geldi.

HÂL CÜMLESİ الولد kelimesinin hal konumunda gelen fiil cümlesi. (İsim cümlesi olarak da gelebilir.)

رَأَيْتُ الْوَلَدَ بَيْنِي
Çocuğu ağlarken gördüm.

•Nekira kelimedenden sonra gelir.
•Marife kelimedenden sonra gelir.
•Cümle içinde cümlecikler, her biri kendi başlığı altında zikredilen, ileri düzey dilbilgisi konularıdır. Burada gösterilmesinin amacı, Arapçaya henüz adım atmış talebelere, cümle içerisinde bir irabi konumda yer alan cümlelelerin olabileceğini göstermektir.

CÜMLE İÇİNDE CÜMLE

TAMLAMA VE ÖBEK - ترکیب

☞Arapçada 2 tür tamlama vardır.

1

İSİM TAMLAMASI

كِتَابُ الطَّالِبِ

مُضَافٌ إِلَيْهِ

Muzafun İleyh
Tamlayan

مُضَافٌ

Muzaf
Tamlanan

2

SIFAT TAMLAMASI

طَالِبٌ مُجْتَهِدٌ

صِفَةٌ

Sıfat
Tamlayan

مَوْصُوفٌ

Mevsuf
Tamlanan

ÖBEK YAPILAR

Öbek yapılar, Arapça cümle içerisinde herhangi bir gramatik konumda yer alabilirler. İsim ve sıfat tamlamalarında ise tamlayan elemanlar tamlama içerisinde kendilerine has bir konuma sahipler. Öbek yapılarda bu durum görülmediği gibi, cümle yapısı kuralları içerisinde değerlendirilebilecek bir mahiyetlerinin olmadığını, yalnızca bir anlam birlikteliği kurduklarını söylemek mümkün.

HARFİ CERLİ FİİLLER

حَصَلَ عَلَى

almak, temin etmek,
elde etmek

KALIP İFADELER

يَبْدُو أَنْ...

... görünüyor.

EŞDİZİMLİ YAPILAR

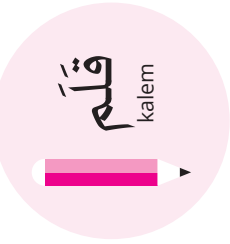
أَدَى خِدْمَةَ | هَوَاءَ طَلَّقَ

hizmet sunmak

açık hava

fiil+isim

isim+isim

« قلم (kalem) isim türünde bir kelimedir. Bu grafikte قلم (kalem) kelimesinin çeşitli cümleler içerisinde girebileceği rolleri göreceğiz.

« Görüldüğü üzere, kalem, kelime çeşidi olarak isim olsa da biz onu cümledeki rolleriyle vasıflandıracağız. Örneğin ikinci cümlede meful rolündedir. Meful ise gramatik olarak mansub konumundadır. Bu konumda olduğuna dair belirtisi ise son harfinde açıkça görülen (ـ) fetha harekesidir. Arapça cümlede kelimeler (isim, fiil ve harf) çeşitli roller (mubteda/fail-özne, fiil-eylem vb.) üstlenirler. Her bir rol ise cümle içerisinde bir gramatik konuma sahiptir. Bu gramatik konular da o konumda olduklarına dair belirtiler taşır.

1. Σ ϵ ω η 2. Σ ϵ ω η 3. Σ ϵ ω

ϵ ω η 4. Σ ϵ ω η 5. Σ ϵ ω η 6. Σ ϵ ω η ;

7. Σ ϵ ω η 8. Σ ϵ ω η 9. Σ ϵ ω

ϵ ω η 10. Σ ϵ ω η 11. Σ ϵ ω η 12. Σ ϵ ω η ;

13. Σ ϵ ω η 14. Σ ϵ ω η 15. Σ ϵ ω

ϵ ω η 16. Σ ϵ ω η 17. Σ ϵ ω η 18. Σ ϵ ω η ;

19. Σ ϵ ω η 20. Σ ϵ ω η 21. Σ ϵ ω

ϵ ω η 22. Σ ϵ ω η 23. Σ ϵ ω η 24. Σ ϵ ω η ;

25. Σ ϵ ω η 26. Σ ϵ ω η 27. Σ ϵ ω

ϵ ω η 28. Σ ϵ ω η 29. Σ ϵ ω η 30. Σ ϵ ω η ;

31. Σ ϵ ω η 32. Σ ϵ ω η 33. Σ ϵ ω

ϵ ω η 34. Σ ϵ ω η 35. Σ ϵ ω η 36. Σ ϵ ω η ;